

Hiç şaşırmadım. Garipsemedim. Yıllar sonra üzerine düşündüğümde fark ettim. O zaman fark etmediydim bile. New York’a ilk gittiğimde, metroda yabancılık hissetmedim; ne de yan yana dizili gökdelenler arasında. Politik olarak doğru olsun diye şimdi Afrikalı-Amerikalı diyorlar zencilere. Afrika’yla bağı kalmamış, Amerika’yla henüz bağını tam kuramamış, Küba göçmeni kara derili insanların arasında yaşarken de garipsemedim.

Yabancılık hissettiren, Tommiks, Teksas, Zagor, Red Kit’di. Ben fazla okumamıştım, ama tüm çocuklar, gençler okurdu Türkiye’de. Bir kaç yüz yıl öncesinde Amerika’da geçen olaylardı anlatılan bu çizgi romanlarda. Ama benim yaşımdaki (25 yaşlarındaydım) Amerikalı arkadaşlar, bunları tanımıyordu. Hani Türkiye’de de yaygın olarak bilinenlerden örnek verirsem onlar, Superman gibi uzay teknolojisiyle, Örümcek adam gibi genetik teknolojiyle, velhasıl gelecekte insanların sınırlarını nasıl aşacaklarıyla ilgili kurguların resmedildiği çizgi romanları okuyorlardı daha çok. Hoş birincil kaynaklardan, bilimsel olarak çizgi romanda sunulabileceklerin çok daha fazlasını görmüştüm, konuları değildi garibime giden. Bizim zihnimiz Amerika’nın geçmişine, sanayi öncesine yöneltirken, onlar dünyanın geleceğine sanayi sonrasına baktırılıyorlardı. O an yabancılığı hissettim.

Konusu Vahşi Batı’da geçen çizgi romanlar, Marx’ın Kapital’in son bölümünü tartışılmasına ayırdığı ilksel birikim (Alm. *Ursprüngliche Akkumulation*) sürecine karşılık gelir. Tahakküm ilişkilerinde soysal ve dinsel otoritenin zor kullanımı aracılığıyla nasıl sermayeyle ikame edildiğine ilişkindir. Süper kahramanların işlendiği çizgi romanlar ise soysal ve dinsel otoritenin baş at olmaktan çıktığı sanayi toplumunda insanı, emeğini neredeyse tamamen gereksiz kılacak anormal bir üretim kapasitesine yol açan teknolojik gelişmenin, varolan sermayeci ilişkileri nasıl tehdit edebileceğine ve sonunda varolan sermayeci ilişkilerle nasıl uyumlu hale gelebileceğine ilişkindir. Bir nevi sonradan çıkma farklı birikim olanağıdır, anlayacağın.

Türkiye’de çocukların, gençlerin zihinleri geri doğru yürütülürken Amerika’da dünyanın geleceğinin nasıl olabileceği hayal ettirildi. Elde var bir.

Uzay araçlarında bir geçiş kabini bulunur. Uzaya çıkacak olanlar, buraya geçerler, uzay aracının içine açılan kapı sıkıca kapatılır. Uzay giysilerini giyerler ve kabinin havası boşaltılır. Uzaya açılan kapı açılır. Dönüşte uzaydan bu kabine girerler. Uzaya açılan kapı kapanır. Kabine hava verilir. Uzay giysilerini çıkarırlar. Bir komplikasyon yoksa uzay aracının içine açılan kapı açılır ve buradan aracın içine girerler.

Geçiş yerleri ve dönemleri, çelişkilidir. Ne içerisidir, ne de dışarı; hem içerisidir, hem de dışarı. Çıkış yapıyorum derken girebilirsin, giriş yapıyorum derken çıkabilirsin. Elde var iki.

Sabah kalktığında güneş doğudadır. Bakarsın, bakarsın hep doğudadır. Bakarken hiç kıpırdamaz, olduğu yerde kalır. Kendini gündelik işlerin telaşına kaptırıp zamanın nasıl geçtiğini fark etmediğinde bir de bakmışsın öğleden sonra olmuş. Güneş gözlenirken hiç kıpırdamadığına ve son olarak doğuda olduğuna göre, gözleme dayalı olarak yapılacak tahmine göre güneşin doğuda olması gerekmez mi? Zamanı, koşulları ihmal eden her bilimselimsi akıl yürütme formel olarak bilime özdeş olsa da bilim dışıdır.

Doğrudan güneşin kıpırdamadığı gözleniyorsa bu bilimsel olarak güneşin olduğu yerde kaldığı anlamına gelmez. Elde var üç.

Almanya, mültecilerden “ucuz iş gücü” arıyormuş. Böyle diyor, Tommiks Teksas okumuş akıllı. Bırak ilksel birikimi, belki zihni daha da gerilerde kalmıştır. 10-15 yüzyıl öncesinin koşullarında, insanların yerine göre yalnızca %25 ila %5'i kentlerde yaşarken kentlere tarımsal artı ürünün nasıl soğurulacağı sorununa karşılık gelen uydurma hikayelerle dolmuştur zihni çocukluğunda, gençliğinde. Bu bir.

“Almanya, mültecilerden ucuz iş gücü arıyor” demeden önce dönüp bir bakılmalı: Türkiye’den Almanya’ya akın akın çalışan gitti. Bunlar, Türkiye’deki gibi düşük ücret mi alıyorlar yoksa Almanya’da yaşayan diğer insanlar gibi yüksek ücret mi? Yaşama ve çalışma koşulları, Türkiye’deki gibi düşük standartlı mı, yoksa Almanya’nın yüksek standartlarında mı çalışıyor ve yaşıyorlar?

Önceleri geçiş sürecinde ücretler düşük, yaşama koşulları kötü olur. Sonra koşulları biraz geliştirilir. Uyum sağlayacaksa, ücreti artar, çalışma ve yaşama koşulları iyileşir. Sonra içeri alırlar. Tüm bu sürece de “kültürel uyum süreci” gibi bir ad takarlar. Uyum sağlayamıyorsa... Bu da iki.

Almanya ya da başka gelişmiş sermayeci toplumların “ucuz emek gücü”ne değil, yüksek ücretle çalışıp iyi çalışma ve yaşama koşulları talep eden çalışanlara gereksinimi var. Hele dünya kökten değişirken niteliklisiyle niteliksiziyle emek, imalat sanayindeki ve bir çok hizmet sektöründeki üretimde marjinalleşirken... Bir de unutmayalım ki güneş bir zamanlar batıdaydı. Sonra gece oldu uzun bir süre. Şimdi doğudan yeniden doğdu bile. Bu da üç.